

Науковці Інституту в міжнародному проєкті RAABS – кроки з підтримки адаптації до зміни клімату в Одеській області

23 липня 2026 року відбулася установча зустріч консорціуму міжнародного проєкту RAABS («Підтримка України в імплементації Паризької угоди та адаптації до впливу зміни клімату в Чорноморському регіоні» / "Supporting Ukraine in the implementation of the Paris Agreement and Adaptation to the impact of climate change in the

Black Sea region"), членом якого є Державна установа «Інститут економіки та прогнозування Національної академії наук України», з представниками Міністерства економіки та довкілля України, Одеської обласної військової адміністрації, Державного агентства водних ресурсів України, та інших зацікавлених сторін. Під час заходу керівництво проєкту RAABS представило основні напрями реалізації проєкту RAABS, окреслило ролі партнерів консорціуму та подальші кроки щодо підтримки адаптації до зміни клімату в Одеській області.

З вітальним словом виступила начальниця управління з питань зміни клімату Міністерства економіки та довкілля України **Юлія Романенко**. Вона наголосила, що адаптація до зміни клімату є одним із ключових напрямів державної кліматичної політики України і вже сьогодні стосується не лише охорони довкілля, а й безпеки населення, стійкості громад, розвитку економіки та післявоєнного відновлення країни. Окрему увагу Юлія Романенко приділила викликам, з якими стикається Одеська область. Серед них – дефіцит водних ресурсів, тривалі посухи, деградація земель, підвищення температури повітря, ризики для аграрного сектору, а також зміни у прибережних екосистемах Чорного моря та дельті Дунаю. Вона підкреслила, що саме для таких регіонів, як Одещина, особливо важливо розробляти ефективні регіональні документи з адаптації до зміни клімату.

Від імені керівництва Одеської обласної державної військової адміністрації учасників презентації привітав заступник директора Департаменту екології та природних ресурсів Одеської обласної державної адміністрації – начальник управління природоохоронних програм,

бухгалтерського обліку, фінансової звітності та організаційного забезпечення **Дмитро Савалюк**, який у своєму виступі наголосив, що адаптація до зміни клімату надзвичайно актуальна для Одеської області, насамперед через зростання дефіциту водних ресурсів, деградацію природних екосистем і негативний вплив на аграрне виробництво й

біорізноманіття. За його словами, особливо слід заважати на специфіку південних районів області й територій, прилеглих до річки Дунай, де кліматичні ризики є найвідчутнішими. На завершення представник обласної військової адміністрації висловив готовність до подальшої співпраці та побажав учасникам результативної роботи.

Голова Державного агентства водних ресурсів України **Ігор Попчак** у своєму виступі наголосив, що адаптація до зміни клімату є одним із ключових напрямів державної політики, адже вона прямо пов'язана з національною безпекою, економічною стійкістю та добробутом населення. Він нагадав, що Одеська область належить до кліматично найвразливіших регіонів України, де наслідки зміни клімату помітні вже сьогодні – це дефіцит водних ресурсів, деградація водних екосистем, посухи та зростання ризиків для аграрного сектору.

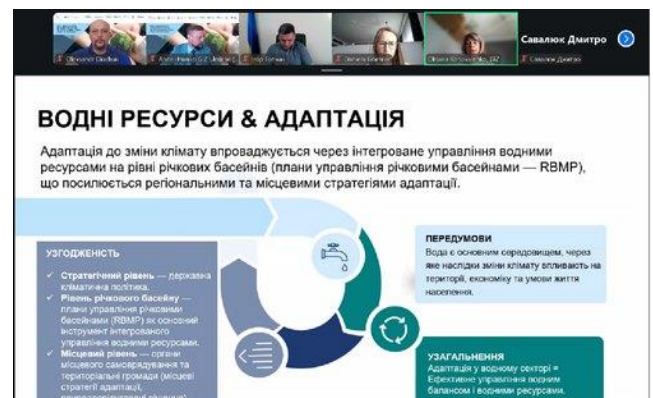
Особливу увагу доповідач приділив необхідності переходу від оцінювання кліматичних ризиків до впровадження практичних адаптаційних заходів, розвитку інтегрованого управління водними ресурсами, використання природоорієнтованих рішень і зміцнення спроможності громад реагувати на кліматичні виклики. Він також підтвердив готовність Державного агентства водних ресурсів України забезпечувати експертну підтримку реалізації проєкту, сприяти обміну даними та поглибленню співпраці з територіальними громадами й міжнародними партнерами.

Директорка проєкту RAABS **Даніела Гюлер** ознайомила учасників презентації з його цілями, структурою та механізмами реалізації. Вона наголосила, що проєкт об'єднує державні органи, наукові установи, міжнародних партнерів і громадські організації для підтримки кліматичної політики України. За її

словами, одним із головних пріоритетів є перехід від стратегічного планування до практичної реалізації адаптаційних заходів, зокрема в Одеській області й пілотних громадах.

Радниця проєкту RAABS з питань адаптації до зміни клімату **Оксана Коноваленко** розповіла про механізми реалізації адаптаційного компонента проєкту, підкресливши важливість інтеграції заходів з адаптації до зміни клімату в систему управління водними ресурсами, а також про підготовку регіональної та місцевих стратегій адаптації, підтримку громад у впровадженні практичних рішень, розвиток освітніх, інформаційних і міжнародних ініціатив у сфері кліматичної адаптації.

Окремий блок заходу присвячувався презентації партнерського консорціуму проєкту **RAABS**, учасниками якого є українські та німецькі наукові й експертні організації. Зокрема, провідний науковий співробітник відділу економіки енергетики та клімату Інституту економіки та прогнозування НАН України кандидат технічних наук **Олександр Дячук** зосередився на ролі й основних напрямках діяльності цієї наукової установи в реалізації проєкту. Він наголосив, що Інститут є одним із провідних українських національних

Інституту економіки та прогнозування НАН України (ІЕПр НАНУ) в RAABS

Роль ІЕПр НАНУ в проєкті RAABS:	Домінування, знання, мережа та експертиза ІЕПр НАНУ:	Особливий вклад для успіху проєкту RAABS?
- Посилення спроможності Мінекономіки у сфері кліматичного управління (BTR, NIR, NC, звітність до ЕЕА та ЕІС тощо) - Методологія удосконалення та залучення до процесів РКЗК ООН - Нагляд за створенням Системи ідентифікації земельних ділянок (LPIS) України - Посилення можливостей оцінювання та соціалізація програм Національної установи розвитку (НУР) - Проведення гендерно-чутливого CRVA та розроблення стратегії адаптації до зміни клімату для Одеської області - Гнучкість в наданні підтримки для окремих розових запитів	- Міждисциплінарна дослідницька команда: енергетика, клімат, фінанси, соціальна сфера, гендерна рівність, інновації тощо. - Теоретична й практична синергія, енергетичне моделювання, підтримка впровадження політик та інше. - Участь у процесах формування та розробки державної політики. - Авторитетність серед установ Національної академії наук України. - Понад 20 років досвіду. - Понад 15 урядових енергетиків і кліматичних стратегій та планів узгоджено із залученням ІЕПр НАНУ.	- Провідна наукова та експертна організація у сфері кліматичного та енергетичного управління - Потужні аналітичні та методологічні можливості та потенціал для розвитку - Досвід у розробленні науково-обґрунтованої міждисциплінарної та місекторальної політики - Впровадження рішень у практиці та активне залучення стейкхолдерів - Гнучкість і здатність оперативно реагувати на запити зацікавлених сторін

наукових центрів у сфері кліматичної політики та стратегічного планування. Багаторічний досвід установи охоплює розроблення державних стратегій, планів і політик у сфері клімату, енергетики та сталого

розвитку, а також науково-аналітичний супровід міжнародних зобов'язань

України. Особливу увагу доповідач приділив роботі Інституту в межах проекту RAABS. Він зазначив, що науковці вже підготували комплексну, зокрема гендерно чутливу, оцінку кліматичних ризиків і вразливостей Одеської області. Ці результати стануть науковим підґрунтям для розроблення Регіональної стратегії адаптації до зміни клімату, яка визначатиме пріоритетні напрями підвищення кліматичної стійкості регіону. За словами Олександра Дячука, наступний етап роботи – представлення результатів виконаних досліджень, їхнє обговорення із зацікавленими сторонами та спільне формування стратегічних рішень, які враховуватимуть особливості Одеської області й потреби її територіальних громад.

Результатами комплексного оцінювання кліматичних ризиків і вразливості Одеської області в межах проекту RAABS поділився від імені команди Інституту економіки та прогнозування НАН України міжнародний і національний експерт, доцент кафедри інженерної екології міст Харківського національного університету міського господарства імені О.М. Бекетова кандидат технічних наук **Дмитро Дядін**. Він зазначив, що дослідження виконано відповідно до міжнародних методологічних підходів із використанням сучасних кліматичних моделей та прогнозних сценаріїв. Це дало змогу визначити основні кліматичні

загрози для регіону до середини та кінця ХХІ століття. За підсумками досліджень з'ясовано, що найбільшими викликами для Одеської області залишатимуться зростання температури повітря, збільшення кількості екстремально спекотних днів, зміна режиму опадів, дефіцит водних ресурсів, деградація природних екосистем і підвищення пожежної небезпеки. Особливу увагу приділено стану водних ресурсів і біорізноманіття, вразливість яких посилюється через антропогенне навантаження та кліматичні зміни. Доповідач поділився також результатами оцінювання вразливості ключових секторів економіки й інфраструктури, зокрема енергетики (наприклад, систем теплопостачання, транспорту, сільського господарства, лісового господарства й охорони здоров'я). За його словами, хоча для окремих секторів прогнозується помірний рівень кліматичних ризиків, але вже у найближчі десятиліття вони потребуватимуть впровадження адаптаційних заходів.

Продовжуючи презентацію команди Інституту щодо результатів оцінювання кліматичних ризиків для Одеської області, завідувачка відділу соціоекономіки праці докторка економічних наук **Вікторія Близнюк** розповіла про соціальний та гендерний виміри кліматичної вразливості регіону. Вона

наголосила, що адаптація до зміни клімату передбачає не лише природоохоронні заходи, а й врахування соціально-економічних особливостей громад, адже саме вони визначають їхню здатність реагувати на

довгострокові кліматичні виклики. Науковиця представила результати гендерно чутливого оцінювання ризиків, яке засвідчило, що найвразливішими до наслідків зміни клімату є люди поважного віку, внутрішньо переміщені особи, мешканці сільських територій та домогосподарства з низькими доходами. Окрему увагу експертка приділила ролі жінок у забезпеченні стійкості громад, підкресливши, що, плануючи заходи з адаптації, розвитку соціальної інфраструктури, модернізації житлового фонду і підтримки вразливих категорій населення, потрібно зважати на гендерні аспекти.

Практичними рекомендаціями за підсумками дослідження поділилася провідна наукова співробітниця відділу економіки енергетики та клімату Інституту економіки та прогнозування НАН України кандидатка економічних наук **Галина Трипольська**, яка акцентувала на необхідності захищати

людський капітал, насамперед у сферах освіти, охорони здоров'я та соціального захисту, які найбільше потерпають від кліматичних і енергетичних криз. Серед пріоритетів також визначено створення

адаптаційної інфраструктури для внутрішньо переміщених осіб, розвиток локальних безпечних просторів із резервним енергозабезпеченням і водопостачанням, а також активніше залучення жінок до розроблення регіональних і місцевих стратегій адаптації до зміни клімату. Окремо науковиця відзначила необхідність розроблення єдиної методики оцінювання кліматичних ризиків і вразливості для всіх регіонів України, а також удосконалення системи збору статистичних даних на місцевому, регіональному та національному рівнях. За словами експертки, це дасть змогу підвищити якість планування адаптаційних заходів і забезпечити їхню ефективну реалізацію в громадах.

Рекомендації для регіональної політики Одеської області

- Захист людського капіталу від кліматичних шоків:** Оскільки фемінізовані сфери (освіта, медицина, соцзахист) першими потерпають від кліматичних та енергетичних криз в громадах Одещини, необхідно впровадити фінансові стимули для працівників цих установ в умовах екстремальної погоди.
- Адаптаційна інфраструктура для жінок-ВПО:** Через низьку частку програм підтримки у сільських (17,2%) та міських (22,2%) громадах на тлі високих кліматичних ризиків для жінок-ВПО, пріоритетом є створення локальних безпечних просторів (із автономним живленням та водою). Це зменшить навантаження на жінок щодо неоплачуваного догляду під час криз.
- Подолання декоративного лідерства в кліматичному плануванні:** Потрібно закріпити обов'язкове залучення представниць соцслужб та громадських лідерок до розробки Стратегій адаптації до зміни клімату та Планів енергобезпеки ТГ. Це трансформує високе номінальне представництво жінок у селищних (73,8%) та сільських (67,2%) радах у реальний інструмент зниження кліматичної уразливості та захисту здоров'я громад.
- Розробка Методики для проведення оцінки ризиків і вразливості на регіональному рівні та Стратегії адаптації до зміни клімату Одеської обл. на базі проведеної оцінки ризиків і вразливості**

На завершення експерти від Інституту економіки та прогнозування НАН України підкреслили важливість тісної співпраці з Одеською обласною військовою адміністрацією та територіальними громадами під час підготовки Стратегії адаптації Одеської області до зміни клімату, яка розроблятиметься на основі виконаного комплексного оцінювання ризиків і вразливостей.

Далі під час заходу, фахівчиня відділу клімату громадської організації «Екодія» (Київ) **Поліна Біла** представила практичний компонент проєкту, який передбачає відбір трьох громад Одеської області для розроблення локальних оцінок кліматичних ризиків, планів адаптації до зміни клімату й реалізації пілотних адаптаційних проєктів. Експертка повідомила, що конкурс для громад стартує на

ГО «ЕКОДІЯ» RAABS

Сфера діяльності, знання, мережа та експертиза	Роль в RAABS:
- Адвокація та вплив на формування політик - Адаптація до зміни клімату та мітигація - Підвищення обізнаності та залучення стейкхолдерів - Міжсекторальна експертиза	- Посилено спроможність Міністерства економіки, довілля та сільського господарства України щодо врядування у сфері адаптації до зміни клімату; - Надання експертної підтримки для розроблення національних стратегічних документів - Міжнародне представництво: підтримка участі української делегації та адвокаційної діяльності на конференціях сторін Рішч СОН (COP) та міжсесійних конференціях (SB) - Прошування заходів із адаптації до зміни клімату шляхом реалізації пілотних проєктів в Одеській області - Практичне впровадження: реалізація пілотного адаптаційного проєкту в Одеській області - Проведення інформаційно-просвітницьких заходів про зміну клімату в Україні та в межах Чорноморського регіону

giz

початку серпня (*інформація про конкурс нижче*). Відбір відбуватиметься у три етапи: подання заявок, їхнє оцінювання конкурсною комісією та співбесіди з фіналістами. Серед ключових критеріїв – готовність громади до співпраці, наявність відповідальної робочої групи, відкритість до залучення стейкхолдерів і доступність необхідних даних для оцінювання кліматичних ризиків. За словами Поліни Білої, розроблені в межах проєкту документи стануть практичною основою для планування адаптації до зміни клімату, реалізації місцевих заходів і виконання вимог державної кліматичної політики.

Координаторка проєктів громадської організації «Екоклуб» (Рівне) **Ольга Лящук** розповіла про практичну підтримку громад у межах проєкту RAABS. За

ГО «Екоклуб» RAABS

Сфера діяльності, знання, мережа та експертиза ГО «Екоклуб»	Роль ГО «Екоклуб» в RAABS:
26-ти річний досвід роботи задля збереження довкілля, з них 15 років - у сфері розвитку ВДЕ та 8 - в напрямку адаптації до зміни клімату. - Ми маємо практичний досвід розробки оцінки ризиків та вразливості до зміни клімату та плану заходів з адаптації як частини ПДСЕРК у співпраці з громадами. - Партнерство з Набавою Рівнянської та доступ до мережі Стале відновлення для України. - Представництво в Раді Української кліматичної мережі (УКМ).	- Розробка платформи і бази даних впровадження заходів з адаптації до зміни клімату в Україні Adaptterra UA https://adaptterra.org.ua/ - Проведення щорічного конкурсу найкращих впроваджених рішень з адаптації до зміни клімату Adaptterra UA. - Супровід 3 громад Одеської області в розробці оцінки кліматичних ризиків та вразливості та плану адаптації. - Ідентифікація законодавчих бар'єрів для впровадження заходів з адаптації до зміни клімату. - Підтримка громад в адаптації до зміни клімату. - Просвітницька діяльність у сфері адаптації до зміни клімату. - Впровадження симуляційної гри Adaptterra.

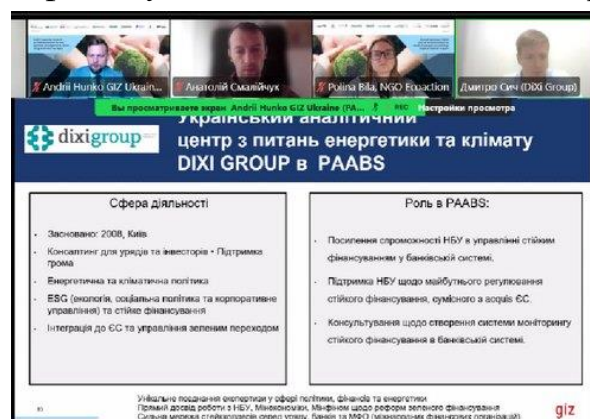
giz

її словами, команда супроводжуватиме три відібрані громади Одеської області в оцінюванні кліматичних ризиків і вразливості, розробленні планів адаптації до зміни клімату, а також допомагатиме визначати бар'єри для впровадження

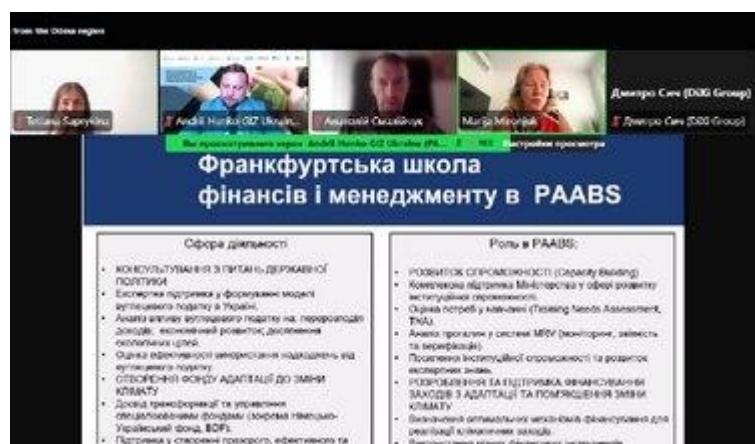
адаптаційних заходів. Окремо експертка представила онлайн-платформу «Адаптера.UA», яка акумулює успішні українські практики адаптації до зміни клімату. Вона також повідомила про проведення конкурсу «Adaptterra UA», покликаного зібрати і популяризувати найкращі муніципальні й громадські ініціативи у сфері кліматичної адаптації. За словами Ольги Лящук, серед учасників конкурсу вже є кілька громад Одеської області, що стане важливим кроком до подальшої співпраці й обміну успішними практиками.

Від імені природоохоронного Фонду Міхаеля Зукова (Німеччина) доцент кафедри геоекології і фізичної географії географічного факультету Львівського національного університету імені Івана Франка кандидат географічних наук **Анатолій Смалійчук** розповів про міжнародний досвід цієї організації у сфері екосистемної адаптації до зміни клімату й окреслив її роль у проєкті. За його словами, фонд спеціалізується на збереженні водно-болотних угідь, розвитку природоорієнтованих рішень і поширенні міжнародних практик адаптації та має багаторічний досвід роботи в Україні, зокрема в Одеській області. У межах проєкту організація відповідатиме за управління знаннями: підготовку методичних матеріалів, адаптацію міжнародних практик до українських умов, створення інформаційних продуктів і проведення навчань для громад і органів влади. Крім того, фонд братиме участь у відборі громад і пілотних адаптаційних проєктів, а також працюватиме над систематизацією та поширенням найкращих практик екосистемної адаптації для України і країн Чорноморського регіону.

Генеральний менеджер зі сталого фінансування аналітичного центру "DIXI Group" **Дмитро Сич** представив роль своєї організації у проєкті. Ця роль полягає у розвитку кліматичного фінансування в Україні. Він наголосив, що команда працює над створенням єдиної системи обліку та звітування щодо кліматичного фінансування, яка допоможе фінансовому сектору ефективніше підтримувати проєкти з адаптації до зміни клімату. Зокрема, "DIXI Group" співпрацює з Національним банком України над впровадженням відповідних підходів і вивчає європейські практики, щоб сформувані зрозумілі правила залучення кліматичних інвестицій. У перспективі це має спростити доступ громад до фінансових інструментів для реалізації заходів з адаптації та декарбонізації.

Директорка Франкфуртської школи фінансів і менеджменту (Німеччина)

Адаптаційного фонду України та залучення міжнародних фінансових ресурсів для підтримки громад і реалізації адаптаційних заходів.

Марія Миронюк представила фінансовий напрям проєкту. Вона наголосила, що команда працюватиме над створенням ефективних механізмів фінансування кліматичної адаптації, зокрема через реформу екологічного оподаткування, формування

На завершення зустрічі учасники обговорили подальшу координацію проекту, зокрема врахування безпекової ситуації під час відбору громад, потребу у зборі актуальних даних для оцінювання кліматичних ризиків і формування програми навчання для представників громад. Учасники домовилися продовжити співпрацю, обмінюватись інформацією та спільно працювати над реалізацією заходів з адаптації до зміни клімату в Одеській області.

ВІДБІР ГРОМАД

Одеської області

для посилення кліматичної стійкості
та розробки планів дій з адаптації до зміни клімату

Прийом заявок до 1 вересня 2026 року

Одним із результатів зустрічі стало оголошення конкурсного відбору для визначення пілотних громад Одеської області. За підсумками конкурсного відбору громади отримають:

- експертний супровід у сфері адаптації до зміни клімату;
- розроблення Оцінки ризиків і вразливості до зміни клімату.

Кінцевий термін подання заявок – 1 вересня 2026 року.

5 серпня 2026 року відбудеться інформаційна онлайн-зустріч для потенційних учасників конкурсу, під час якої представники громадських організацій «Екодія» та «Екоклуб» і члени консорціуму проекту РАABS поінформують про умови конкурсу та пояснять процедуру подання заявок. Посилання на реєстрацію та участь у зустрічі розміщено на сторінці конкурсу.

Довідково: міжнародний проєкт РАABS реалізується за фінансування Федерального міністерства довкілля, захисту клімату, охорони природи та ядерної безпеки Німеччини (BMUKN) у межах Міжнародної кліматичної ініціативи (IKI) та за підтримки Німецького товариства міжнародного співробітництва (Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit – GIZ).